

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „Ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimo. Mokesčių politikos vaidmens“

(nuomonė savo iniciatyva)

(2015/C 230/04)

Pranešėjas: Carlos TRIAS PINTÓ

Bendrapranešėjis: Petru SORIN DANDEA

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, vadovaudamasis Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalimi, 2014 m. vasario 27 d. nusprendė parengti nuomonę savo iniciatyva dėl

Ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimo. Mokesčių politikos vaidmens.

Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2014 m. lapkričio 18 d. priėmė savo nuomonę.

503-iojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2014 m. gruodžio 10–11 d. (2014 m. gruodžio 10 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 164 nariams balsavus už, 53 – prieš ir 11 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. Ekonomika Europoje atsigauja lėčiau nei kituose pasaulio kraštuose, nes esama tam tikrų funkcinų sutrikimų, kuriuos turi pašalinti glaudesnė ekonominė ir pinigų sąjunga. Šioje nuomonėje remiamas EPS stiprinimo procesas, visų pirma euro zonoje, apmokestinimo vaidmens požiūriu. Pažanga tiesioginio apmokestinimo srityje buvo ir toliau bus sunkiai pasiekama, nes ši sritis priklauso valstybių narių kompetencijai ir yra neatsiejamai susijusi su kiekvienos valstybės narės per šimtmečius sukurta būtinomis laikomų valstybės išlaidų finansavimo sistema. Bet koks apmokestinimo tvarkos pakeitimas privalo užtikrinti konkurencingą mokesčių sistemą pasaulio mastu.

1.2. Kad tinkamai veiktų ekonominė ir pinigų sąjunga, naujos kadencijos teisėkūros institucijos turi paruošti dirvą fiskalinei sąjungai, galinčiai susidoroti su gausybe įvairių tikrai integracijai ir bendrosios rinkos sukūrimui trukdančių nacionalinių taisyklių, ir laipsniškai siekti ne tik šios sąjungos, bet ir sustiprinto euro zonos bendro biudžeto.

1.3. Vidutinės trukmės laikotarpiu kartu su ECB pinigų ramsčiu reikėtų iš esmės sukurti ir „bendro biudžeto ramstį“, užtikrinantį makroekonomikos stabilumą EPS, visų pirma ištikus „asimetriniams šokams“.

1.4. Norint pašalinti mokesčių politikos trūkumus ir spragas, reikia imtis platesnio užmojo veiksmų euro zonoje, kad būtų sumažinti ir standartizuoti įvairūs mokesčiai, išplėstos mokesčių bazės, geriau suderinti mokesčių tarifai ir sustiprinti bendradarbiavimo ir keitimosi informacija mechanizmai siekiant įveikti sukčiavimą ir mokesčių slėpimą.

1.5. Siekdamas greitai išspręsti visuotinę mokesčių bazės erozijos ir pelno perkėlimo problemą, naujos kadencijos teisėkūros institucijos privalo visapusiškai bendradarbiauti su EBPO ir G20. EBPO padarė didelę pažangą diegdama pasaulinį pelno mokesčio modelį, pagal kurį siekiama surinkti mokesčius ten, kur vykdoma pagrindinė ekonominė veikla. Jis turėtų tapti pagrindu įmonių pelno apmokestinimui Europos Sąjungoje.

1.6. Siekiant gilesnės fiskalinės sąjungos, būtina toliau vykdyti biudžeto priežiūrą pagal dviejų dokumentų rinkinį ir greitai sukurti nuosavybės išteklių fondą euro zonoje, kad būtų ištaisyta makroekonominis disbalansas⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Vis dėlto sistema yra labai nelanksti ir grieždiška ir negali greitai užtikrinti lankstumą, reikalingą reaguojant į pasikeitusias ekonomines aplinkybes ir suderinti politiką euro zonoje, kai valstybės narės nebeturi pakankamos veiksmų laisvės, kad galėtų įgyvendinti savo ekonomikos gaivinimo planus. Pasekmės sukelia didelį finansų nestabilumą.

1.7. Komitetas visiškai pritaria tam, kad būtų tęsiamas Europos semestro procesas, kurį reikia peržiūrėti siekiant užtikrinti jo veiksmingumą. Atskiros, konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos galėtų būti priemonė pereiti prie bendro pagrindo.

1.8. Reikia padidinti menką, vos 1 % ES BVP sudarantį bendrą biudžetą, ypač euro zonoje. Komisijos Pirmininko J. C. Juncker politinėse gairėse „Nauja pradžia Europai“ raginama biudžetą orientuoti į naujų darbo vietų kūrimą, augimo ir konkurencingumo skatinimą. EESRK pritaria šiam požiūriui ir pabrėžia būtinybę pasinaudoti daugiametės finansinės programos peržiūra 2016 m. pabaigoje sudarant sąlygas didesniai biudžetui, kad būtų užtikrintas tinkamas pinigų sąjungos veikimas.

1.9. Komisija turėtų laikytis savo pačios 2013 m. kovo mėn. Komunikato „Siekis sukurti stiprią ir veiksmingą ekonominę ir pinigų sąjungą“⁽²⁾ nuostatų ir taikyti konvergencijos ir konkurencingumo priemonę, skirtą sutartinėms sąlygoms, kad siekdamas pašalinti trūkumus, kurių negalima pašalinti be finansinės pagalbos, valstybės narės imtųsi reformų, naudingų tiek nacionaliniam, tiek Europos lygmeniui. Šis fondas turėtų tapti nuosavų išteklių fiskaliniu pajėgumu, galinčiu suteikti laikiną paramą kovojant su regionus ištinkančiais šokais⁽³⁾.

1.10. euro zonos biudžetas turėtų padėti geriau veikti pinigų sąjungai, suteikti fiskalinę paramą, kad būtų sukurta tikra bankų sąjunga, ir atremti asimetrinius šokus. Šių funkcijų niekas neatliko prasidėjus ekonomikos krizei, drastiškai padidinusiai skirtumus, kuriems reikėjo fiskalinių priemonių.

1.11. EESRK, suprasdamas šio klausimo sudėtingumą, siūlo keletą priemonių, kurias reikėtų laipsniškai įgyvendinti nenukrypstant nuo Europos sutartyse nustatytų tikslų⁽⁴⁾:

Trumpuoju laikotarpiu (6–18 mėn.):

- ES sukurti „bendrą konsoliduotąją pelno mokesčio bazę“⁽⁵⁾, kaip rekomenduojama ankstesnėse Komiteto nuomonėse⁽⁶⁾, ir nustatyti teisingesnius parametrus nei dabartiniame Komisijos pasiūlyme⁽⁷⁾. Taip pat reikia atsižvelgti į EBPO padarytą pažangą,
- reaguoti į pasaulinius pokyčius mokesčių bazės erozijos ir pelno perkėlimo srityje EBPO ir G20 lygiu siekiant užtikrinti, kad mokesčių sistemos būtų skaidrios ir nebūtų teikiamos nesąžiningos mokesčių lengvatos; nedelsiant nutraukti valstybių narių praktiką tam tikriems koncernams suteikti ypatingas mokesčių privilegijas,
- siekti sudaryti veiksmingus susitarimus euro zonoje, kad planuojamas finansinių sandorių mokestis būtų pradėtas taikyti ne tik vienuolikai jam pritariančių valstybių narių,
- įtraukti piliečius į kovą su šešėline ekonomika, mokesčių slėpimu ir mokestiniu sukčiavimu skatinant privatųjį sektorių stiprinti priemones, pavyzdžiui, paslaugų talonus ir naudojimąsi elektroniniais mokėjimais, kurie palieka pėdsaką, ir bendradarbiavimą su valdžios institucijomis šiais tikslais,
- pasinaudojant tvirtesniu bendradarbiavimu keturiose srityse pagerinti administracinį bendradarbiavimą ne tik esamo tinklo ir PVM duomenų bazės srityje:

i) sustiprinti „Eurofisc“ platformą⁽⁸⁾, kaip PVM tarpuskaitys namų ir kovos su mokestiniu sukčiavimu ES agentūros užuomazga, kuri pradeda veikti euro zonoje, kad būtų užbaigta nacionalinio išdo informacijos grandinė taip išsprendžiant „dokumentų karuselės“ problemą⁽⁹⁾;

⁽²⁾ COM(2013) 165 final.

⁽³⁾ EESRK nuomonė dėl KKP/Pagrindinės ekonominės politikos reformos (OL C 271, 2013 9 19, p. 45).

⁽⁴⁾ Žr. visų pirma SESV 113 ir 115 straipsnius.

⁽⁵⁾ Žr. ECO komisijai svarbias nuostatas iš naujosios Europos Komisijos politinių gairių, kurias Europos Parlamentui pristatė Jean-Claude Juncker. Taip pat. žr. J. C. Juncker *Nauja pradžia Europai. Mano darbotvarkė (...)*, p. 6.

⁽⁶⁾ EESRK nuomonė dėl BKPMB (OL C 24, 2012 1 28, p. 63).

⁽⁷⁾ COM(2011) 121 final.

⁽⁸⁾ www.eurofisc.eu.

⁽⁹⁾ Fiktyvūs pirkimai galutinio vartojimo valstybėje daro potencialiai neribotų nuostolių valstybės iždai.

- ii) sustiprinti 2011 m. tarpusavio pagalbos direktyvą ⁽¹⁰⁾, kaip ES teisinę bazę, kai kurias jos dalis, jei reikia, paverčiant reglamentu;
- iii) Komitetas ragina Komisiją įgyvendinti savo pasiūlymą, pateiktą veiksmų plane, skirtame stiprinti kovą su mokesčiniu sukčiavimu ir mokesčių slėpimu, į juodąjį sąrašą įtraukiant tas valstybes, kurios veikia kaip mokesčių rojai, nesilaikydamos gero mokesčių valdymo principų, ir prašo Europos Sąjungos lygiu nustatyti bendrus kriterijus šioms valstybėms ir teritorijoms identifikuoti, kad būtų išvengta skirtingų kriterijų taikymo. Komitetas ragina Konkurencijos GD visapusiškai išanalizuoti visus valstybių narių ir atskirų bendrovių tarpusavio nesąžiningus susitarimus dėl mokesčių. Be to, biržose kotiruojamų įmonių socialinės atsakomybės ataskaitose turėtų būti konkrečiai paminėtas naudojimas šiose teritorijose esančiomis įmonėmis ir jų buvimo vieta;
- iv) įsteigti Europos mokesčių supaprastinimo organą remiantis ankstesne valstybių narių patirtimi.

Vidutinės trukmės laikotarpiu (18 mėnesių–5 metai):

- dėl pelno mokesčio devintojo dešimtmečio „pinigų gyvatės“ principu ir rengiantis Sutarties pakeitimams, euro zonoje sukurti „mokesčių gyvatę“, sudarytą iš minimalių ir maksimalių mokesčių tarifų, siekiant juos laipsniškai suderinti,
- pasiekti konkretų fiskalinį pajėgumą euro zonoje ⁽¹¹⁾ pasinaudojant pajamomis iš pirmiau minėto mokesčio (finansinių sandorių mokesčio) ir keturių kitų išteklių: neatsinaujinančiosios energijos vartojimo (apsiribojant tais ištekliais, kurių kainos pastaraisiais metais krito), laikinos įmokos daugiau nei 6 % BVP viršijus mokėjimų balansą ⁽¹²⁾, bendrai garantuotų obligacijų išleidimo ir senjoražo pajamų leidžiant pinigų emisijas,
- euro zonoje įsteigti kompetentingą instituciją, kuri koordinuotų valstybių narių veiklą renkant šiuos penkis mokesčius, tikrintų, kontroliuotų ir paskirstytų pajamas,
- sudaryti papildomą federalinį biudžetą euro zonoje, kuris leistų sukurti bendrą nedarbo draudimo sistemą, imtis sanglaudos politikos ir tvarių investicijų, susijusių su ekologiška ekonomika,
- iš dalies pakeisti esamą euro zonos fiskalinių sprendimų priėmimo modelį sukuriant kvalifikuotos daugumos sistemą. Komitetas pripažįsta, kad tam prireiktų ginčytinų Sutarties pakeitimų.

2. EPS ir jos fiskalinė ir mokesčių sistema

2.1. Sistema

2.1.1. 28 Europos Sąjungos valstybės narės pradėjo integraciją prisiimdamos didesnę atsakomybę ir tvirtesnius įsipareigojimus euro zonoje ir padedant pinigų sąjungai, dabar sustiprintai plėtojama bankų sąjunga ir Tarpvyriausybinė sutartimi dėl stabilumo, koordinavimo ir valdymo ekonominėje ir pinigų sąjungoje.

2.1.2. Mokesčių politika šiuo metu apima daugiau nei 600 skirtingų mokesčių. Jie atneša didžiąją pajamų dalį, kurių suma (mokesčiai ir socialinio draudimo išmokos) sudaro 39,4 % valstybių narių BVP ⁽¹³⁾ ir 40,4 % euro zonoje. Siekiant padėti ECB įgyvendinti bendrą pinigų politiką, reiktų geriau koordinuoti euro zonos valstybių narių mokesčių politiką.

2.1.3. euro zonoje darant pažangą siekiant fiskalinės sąjungos, reiktų gebėti pasikliauti nuosavaisiais ištekliais ir pradėti veiksmingai remti svarbias struktūrines reformas šalyse, kurių ekonomika patiria sunkumų, ir įgyvendinti solidarumų pagrįstą ir išteklių persikirstymo politiką, kuri būtina norint atremti asimetrinius šokus.

⁽¹⁰⁾ Direktyva 2011/16/ES.

⁽¹¹⁾ Žr. EESRK nuomones „Biudžeto politika: augimas ir biudžeto koregavimas“ (OL C 248, 2011 8 25, p. 8) ir „Ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pasiūlymai būsimam ES teisėkūros laikotarpiui“ ir „Stiprios ir veiksmingos ekonominės ir pinigų sąjungos projektas“, COM(2012) 777 final/2, 3 dalį.

⁽¹²⁾ Žr. EESRK nuomonę dėl *Ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimo. Būsimo ES teisėkūros laikotarpio* (OL C 451, 2014 12 16, p. 10).

⁽¹³⁾ 2014 m. birželio 16 d. Eurostato paskelbti 2012 m. duomenys (92/2014).

2.1.4. Palyginti su kitomis pažangios ekonomikos ES ir visų pirma euro zonoje augimo (BVP) ir užimtumo rodikliai yra mažesni. Dauguma ekonomikos integracijos teorijų siūlo modelius, apimančius tiek pinigų, tiek mokesčių sąjungą. Tačiau SESV nustatyta, kad sprendimai dėl mokesčių turi būti priimami vieningai, todėl priimti teisės aktai tampa dar sudėtingiau.

2.1.5. Mažesnio makroekonomikos veiksmingumo euro zonoje priežastis gali iš dalies būti fiskalinės politikos (lengvai centralizuotos ir priklausančios valstybių narių kompetencijai) ir pinigų politikos (vis labiau centralizuotos ir priklausančios ECB kompetencijai euro zonos šalyse) nesutapimas.

2.1.6. Ribota ECB kompetencija jam neleidžia biudžeto deficito finansuoti naujomis pinigų emisijomis. Tai gali turėti teigiamos įtakos kainų stabilumui ir valiutos vertei, tačiau ne augimui, užimtumui ir kitiems tikslams. Nuo pinigų sąjungos sukūrimo ES padaryta tik nedidelė pažanga siekiant fiskalinės sąjungos. Todėl sunku užtikrinti darbo jėgos ir kapitalo judumą ir kovoti su krize bei asimetriniais šokais.

2.2. *Išlaidų ir išlaidų tendencijos ir problemos*

2.2.1. Iki šiol vykdomo minimalaus mokesčių politikos koordinavimo vos pakanka norint užtikrinti, kad tarp valstybių narių nebūtų iškraipoma konkurencija ir būtų sušvelnintos konkurencinės varžybos, kurios visų pirma daro poveikį įmonių ir gyventojų pajamų mokesčiams taikomiems nominaliems ir faktiniams mokesčių tarifams; tai galėtų daryti teigiamą poveikį, jei valstybėse narėse šis klausimas būtų sprendžiamas vieningai. Deja, šiuo metu tai yra neigiamos sumos žaidimas, kuriame laimėtojai yra pajamos iš kapitalo ir labai mobilios darbo jėgos, o didžioji dauguma – pralaimi.

2.2.2. Nors fiskalinei integracijai reikia pervedimų sistemos ir kompetentingos institucijos, ES biudžetas tesudaro 1 % BVP. Nepaisant tikslų, nurodytų strategijoje „Europa 2020“ ir projekte „Europa 2030“, gryniesiems pervedimai apima labai mažą šių išteklių dalį.

2.2.3. 2012 m. parengtame visavertės ekonomikos ir pinigų sąjungos veiksmų plane⁽¹⁴⁾ siūloma vidutinės trukmės laikotarpiu pereiti prie pinigų ir fiskalinės sąjungos be kitų dalykų imantis konkrečių iniciatyvų, o trumpuoju laikotarpiu planuojama sustiprinti fiskalinę ir ekonominę valdymą (šešių dokumentų rinkinys, fiskalinis paktas ir dviejų dokumentų rinkinys); Europos semestrą ir jo rekomendacijas ir galiausiai Sutartį dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ekonominėje ir pinigų sąjungoje, pasirašytą 25 valstybių, nepatenkančių į SESV. Sistema yra vienakryptė, nelanksti ir grieždiška, neužtikrinanti lankstumo, kurio reikia norint reaguoti į ekonominės padėties pokyčius ištikus krizei ir suderinti politiką euro zonoje.

2.2.4. Iš esmės stebėtina, kad iki šiol buvo imtasi tik su išlaidomis susijusių priemonių ir buvo visiškai pamirštos fiskalinės sąjungos pajamos.

2.2.5. Be to, kad nėra fiskalinės priežiūros institucijos, trejetas veikė politizuotai ir pradėjo taikyti taupymo politiką šalims, kurioms reikėjo pagalbos, todėl susilaukė Europos Parlamento⁽¹⁵⁾ ir EESRK kritikos dėl nepakankamo veiksmingumo ir skaidrumo.

2.2.6. EESRK pritaria Komisijos pirmininko J. C. Juncker politinėms gairėms „Nauja pradžia Europai“, kuriose ES raginama pakeisti „trejetus“ demokratiškesne, labiau teisėta ir atskaitinga, Europos institucijomis besiremiančia struktūra, kuriai būtų taikoma ypač griežta tiek Europos, tiek nacionalinio lygmens parlamentinė kontrolė.

⁽¹⁴⁾ COM(2012) 777 final/2.

⁽¹⁵⁾ Alejandro Cercas, pranešimas EP528.091v02-00.

2.2.7. Tuo tarpu kelete pačių pažeidžiamiausių euro zonos šalių taikyta fiskalinio devalvavimo politika ne padidino konkurencingumą, o padarė žalos Europos socialiniam modeliui⁽¹⁶⁾, nes naštos sumažinimas darbo jėgai, kaip gamybos veiksniai, beveik nepadidino augimo, užimtumo ir nepagerino skolų padėties ir buvo be reikalo prarandamos pajamos. Tačiau kai kuriose valstybėse narėse pusiausvyros atstatymas pradeda duoti teigiamų rezultatų.

3. Pastabos

3.1. Finansinių ir skaitmeninių paslaugų apmokestinimo svarba

3.1.1. Sunkumai, su kuriais buvo susiduriama mokesčių integracijos srityje, buvo akivaizdūs dviejose srityse – finansinių sandorių ir skaitmeninės ekonomikos sandorių; Komisija turi duoti greitą atsaką atsižvelgdama į Konkurencijos GD tyrimus, Skaitmeninės ekonomikos mokesčių politikos ekspertų grupės rekomendacijas⁽¹⁷⁾ ir EBPO pirmuosius pasiūlymus dėl koordinuoto tarptautinio požiūrio kovojant su tarptautinių įmonių mokesčių slėpimu⁽¹⁸⁾ pagal EBPO/G20 Mokesčių bazės erozijos ir pelno perkėlimo projektą (parengtą siekiant sudaryti vieną tarptautinių mokesčių taisyklių rinkinį, kad baigtųsi mokesčių bazės erozija ir pelnas nebūtų dirbtinai perkeliamas į kitą jurisdikciją siekiant išvengti mokesčių).

3.1.2. Kadangi planuoto, visai ES taikomo finansinių sandorių mokesčio srityje nepadaryta didesnė pažanga nei 2013 m. vasario mėn. priimta direktyva dėl tvirtesnio 11 euro zonos šalių bendradarbiavimo⁽¹⁹⁾, ji turėtų būti pradėta taikyti bent jau euro zonai (pamirštant pastaruosius keletą mėnesių darytą nepakankamą pažangą).

3.1.3. EESRK palankiai vertina pasiūlymą iš dalies pakeisti direktyvą dėl pajamų apmokestinimo⁽²⁰⁾ siekiant pagerinti informacijos kokybę ir užtikrinti veiksmingesnę mokesčių slėpimo prevenciją.

3.2. Mokesčių struktūros: bazės, tarifai ir atleidimas nuo mokesčių

3.2.1. Kasmet ES praranda daugiau mokesčių pajamų nei JAV ir kitos šalys, kuriose mažesnė šešėlinė ekonomika, mažiau mokesčio sukčiavimo arba neteisėtos darbo praktikos ir mokesčių slėpimo atvejų⁽²¹⁾. Siekiant užkirsti kelią disfunkcijoms, pavyzdžiui, mokesčių rojui, išplėstinėms ir sudėtingoms mokesčių struktūroms reikia didesnio vientisumo, paprastumo ir suderinimo įvairiose šalyse. Šis Komisijos ir euro grupės koordinuojamas procesas turėtų prasidėti euro zonoje pasinaudojant Europos supaprastinimo įstaiga, panašia į kai kuriose šalyse jau veikiančias įstaigas⁽²²⁾.

3.2.2. Be to, EESRK mano, kad pagal Europos semestrą (pasinaudojant kai kuriomis konkrečiais šaliai skirtomis rekomendacijomis), kuris yra valstybių narių ekonomikos politikos koordinavimo forumas, siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslų, pirmenybę reikėtų teikti mokesčių politikos konvergencijai.

3.2.3. EESRK ragina sukurti veiksmingesnę ir teisingesnę sistemą, pagal kurią mokesčių reformos ir suderinimas būtų orientuoti į skaidrumą, mokesčių bazių išplėtimą ir agresyvaus mokesčių slėpimo prevenciją, tokiu būdu sudarant sąlygas mažinti mokesčių tarifus ir perskirstyti mokesčių našą.

⁽¹⁶⁾ Eurofound Yearbook, 2013 m.

⁽¹⁷⁾ Žr. ataskaitą, 2013 m. spalio 22 d. Komisija priėmė sprendimą dėl ekspertų grupės įsteigimo, kuri tais pačiais metais apibendrė savo veiklos sritį ir savo veiksmų planą. Jos nuomonė paskelbta 2014 m. gegužės 28 d.

⁽¹⁸⁾ <http://www.oecd.org/tax/beps-2014-deliverables.htm>.

⁽¹⁹⁾ Žr. COM(2013) 71 final, 03/0045 (CNS): Belgija, Vokietija, Estija, Graikija, Ispanija, Prancūzija, Italija, Austrija, Portugalija, Slovėnija ir Slovakija.

⁽²⁰⁾ Pajamų apmokestinimas – Europos Komisija.

⁽²¹⁾ Žr. Friedrich Schneider, *Shadow Economies and Corruption all over the World: Empirical Results for 1999 to 2003*, specialus leidimas *International Journal of Social Economics (IJSE)*, 1 serija, 35 tomas, Nr. 9, 2008.

⁽²²⁾ Pavyzdžiui, Jungtinės Karalystės mokesčių supaprastinimo biuras, Jos Didenybės išdas, dalis Jungtinės Karalystės Vyriausybės.

3.2.4. EESRK rekomenduoja apriboti atleidimo nuo mokesčių sistemą atsižvelgiant į kiekvieno mokesčio pobūdį atlikus nuoseklią ekonominę ir socialinę sąnaudų ir naudos analizę pagal tarptautinį mokesčių pajamų principą, kuris buvo sustiprintas 1968 m., ir į tai, kad, Komisijos tyrimų duomenimis⁽²³⁾, per pastaruosius penkerius krizės metus mokesčių lengvatų sistemos sugebėjo užkirsti kelią nemažam rinkos nelygybės padidėjimui daugumoje ES valstybių narių.

3.2.5. EESRK ragina ES per euro zonos atstovus aktyviau dalyvauti diskusijose dėl suderinimo ir supaprastinimo veiklos koordinavimo su EBPO⁽²⁴⁾, TVF⁽²⁵⁾ ir G20⁽²⁶⁾, pradedant pervedimo kainomis, sukčiavimu ir šešėline ekonomika ir visų pirma mokesčių naštos paskirstymo teisingumo problemomis.

3.2.6. EESRK mano, kad mokesčių bazės erozijos ir pelno perkėlimo planas⁽²⁷⁾ bus itin svarbus kovojant su mokesčių slėpimu ir agresyviu mokesčių planavimu pasauliniu lygiu. Todėl Komitetas ragina G20, EBPO ir visas valstybes nares jį vystyti sukuriant Europos PVM tarpuskaitymo namų ir kovos su mokesčių sukčiavimu agentūros užuomazgą, kad būtų panaikinta sandorių Sąjungos viduje „karuselės piktnaudžiavimo“⁽²⁸⁾ problema, daranti daugiau žalos nei šešėlinė ekonomika.

3.2.7. Galiausiai, atsižvelgiant į tai, kad dėl atleidimo nuo mokesčių ir lengvatų nustatomi faktiniai mokesčių tarifai yra daug mažesni už nominalius, jie turi būti derinami su Europos užimtumo, pelningų investicijų, įmonių konkurencingumo ir socialinės įtraukties tikslais bei Sąjungos politika, apibrėžiančia Europos socialinį modelį.

3.3. Verslo apmokestinimas

3.3.1. EESRK ragina pirmenybę teikti pelno mokesčių suderinimui, kad būtų daroma pažanga kuriant nuoseklią biudžeto ir **fiskalinę** sąjungą⁽²⁹⁾, kad MVĮ nemokėtų didžiausių faktinių mokesčių tarifų. Dėl tokios padėties iškraipoma konkurencija, o tai prieštarauja bendrosios rinkos esmei. Be to, EESRK griežtai smerkia kai kurių valstybių narių taikomą praktiką tam tikriems tarptautiniams concernams suteikti ypatingų neviešinamų mokesčių lengvatų, viešai apie tai neskelbiant, todėl ragina Europos Komisiją imtis visų įmanomų priemonių, kad tokia praktika būtų panaikinta.

3.3.1.1. Vienas iš pirmųjų ir svarbiausių svertų turėtų būti orientuotas į „bendros konsoliduotosios pelno mokesčio bazės“ sukūrimą. Šią poziciją Komitetas oficialiai pristatė 2006 m.⁽³⁰⁾, o vėliau ją patvirtino⁽³¹⁾. Dar 1992 m. **O. Rūding** pranešime buvo atkreiptas dėmesys į bendrą mokesčio bazės nustatymo taisyklių būtinybę **pradedant nuo mažiausių ir didžiausių tarifų**.

3.3.1.2. Pagal „pinigų gyvatės“ principą, skirtą atremti valiutos svyravimus iki euro įvedimo, Komitetas siūlo skatinti atsakingas įstaigas bendradarbiauti nustatant aukščiausių ir žemiausių pelno mokesčio ribą. Taip pat reikėtų koordinuotai panaikinti atleidimus nuo mokesčių, kurie mažiausiai didina užimtumą ar našumą.

3.3.2. EESRK palankiai vertina pasiūlymą dėl direktyvos dėl patronuojančių ir dukterinių bendrovių skirtingose valstybėse narėse – vieną iš 34 priemonių, įtrauktų į 2012 m. pabaigoje Komisijos pateiktą „Veiksmų planą stiprinti kovą su mokesčių sukčiavimu ir mokesčių slėpimu“⁽³²⁾. Tačiau Komitetas norėtų, kad tai būtų įgyvendinama reglamento forma.

⁽²³⁾ Europos Komisijos tyrimo išvada 02/2013 „Pasiikeitusių mokesčių lengvatų poveikis pajamų paskirstymui ES šalyse nuo krizės pradžios“.

⁽²⁴⁾ EBPO projektas *Base Erosion and Profit Shifting (BEPS)*, 2013 m.

⁽²⁵⁾ TVF vaidmuo tarptautinio apmokestinimo srityje.

⁽²⁶⁾ https://www.g20.org/sites/default/files/g20_resources/library/Saint_Petersburg_Declaration_ENG.pdf

⁽²⁷⁾ Mokesčių politikos ir administravimo centras – EBPO.

⁽²⁸⁾ Fiktyvūs pirkimai galutinio vartojimo valstybėje daro potencialiai neribotų nuostolių valstybės iždai.

⁽²⁹⁾ Žr. EESRK deklaraciją „Europos veiksmų planas“, patvirtintas 2014 m. balandžio 29–30 d. plenarinėje sesijoje. Taip pat žr. EESRK nuomonę „Pažangios biudžeto politikos konsolidavimo strategijos: kaip paskatinti Europos augimą“ (OL C 248, 2011 8 25, p. 8).

⁽³⁰⁾ EESRK nuomonė „Bendros konsoliduotosios pelno mokesčio bazės sukūrimas ES“ (OL C 88, 2006 4 11, p. 48).

⁽³¹⁾ EESRK nuomonė „Bendra konsoliduotoji pelno mokesčio bazė“ (OL C 24, 2012 1 28, p. 63).

⁽³²⁾ COM(2012) 722 final.

3.3.3. ES viduje vykdamą prekybą prekėmis ir paslaugomis didesnė pažanga padaryta PVM suderinimo srityje, kur buvo pagerintas mokesčių bazės suderinimas, tačiau vis dar labai skiriasi mokesčių tarifai.

3.3.4. Galiausiai dėl jų strateginio pobūdžio EESRK rekomenduoja teikti pirmenybę mokestinėms paskatomis moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai⁽³³⁾.

3.3.5. Visų planuojamų priemonių atveju reikėtų pasirūpinti, kad jos nekenktų Europos įmonių konkurencingumui.

3.4. Asmenų ir namų ūkių apmokestinimas

3.4.1. Fiziniai asmenys yra apmokestinami tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai. Negalima pamiršti, kad netiesioginis apmokestinimas ir visų pirma netiesioginio apmokestinimo suderinimas jį didinant yra regresyvaus pobūdžio ir gali radikaliai paveikti mažiausias pajamas turinčius gyventojų sluoksnius nekompensuojant pajamų priedų.

3.4.2. Tiesioginio fizinių asmenų apmokestinimo srityje suderinimas apsiriboja konkrečiais atvejais, o mokesčių naštos atžvilgiu konvergencija nevyksta.

3.4.3. Bent jau euro zonoje reikėtų peržiūrėti gyventojų pajamų mokesčio teisės aktų skyrių skaičių ir socialinio draudimo įmokų kainą siekiant užkirsti kelią „socialiniam dempingui“, suvienodinti vadinamąjį mokesčių pleišną dėl darbo jėgos ir taip palengvinti jos judumą⁽³⁴⁾. Tokio apmokestinimo progresyvinį pobūdį reikėtų išplėsti pajamoms iš kapitalo ir turtui, kuriuo jos sukuriamos, kad nuosavybės, paveldėjimo ir dovanojimo mokesčiai vėl taptų kontrolės priemone. Be to, šie mokesčiai ne taip mažina paklausą kaip darbo jėgos mokesčiai.

3.4.4. Dėl būtinybės daugiau dėmesio skirti investicijoms, o ne vartojimui, svarbu suderinti ir sukurti „konvergencijos gyvates“ taupymo pajamų⁽³⁵⁾, fizinių asmenų gautų dividendų ir tarpvalstybinių pensinių išmokų apmokestinimo srityse.

3.4.5. EESRK palankiai vertina tai, kad Komisija ieško būdų, kaip užtikrinti, kad mokesčių struktūros būtų palankesnės augimui, ir kokių vaidmenį mokesčiai galėtų atlikti patenkinant konsolidavimo poreikius plečiant mokesčių bazes, pavyzdžiui, būsto apmokestinimą. Taigi Europos semestre Europos Komisija valstybėms narėms rekomendavo toliau naudotis periodiniais turto mokesčiais siekiant konsolidavimo arba siekiant lengvinti darbo jėgos mokesčių naštą perkeltiant ją kitur⁽³⁶⁾.

3.4.6. EESRK taip pat siūlo patvirtinti papildomas priemones aplinkos mokesčiams suderinti kaip atspirties tašku vadovaujantis Komisijos 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategija.

3.4.7. Piliečiai padės išspręsti rimtą mokestinio sukčiavimo ir neteisėtos darbo praktikos problemą, jei jie bus skatinami tai daryti. Reikia sustiprinti įvairias priemones, pavyzdžiui, paslaugų talonus arba atleidimą nuo mokesčių ir mokesčių lengvatas kitoms paramos paslaugoms, nes jos suderina socialinės gerovės skatinimo ir šešėlinės ekonomikos panaikinimo tikslus.

3.4.8. Siekiant kovoti su šešėline ekonomika, EESRK siūlo taikyti mokesčių paskatas naudojamiems mokėjimo būdams, pavyzdžiui, atsiskaitymui kortelėmis ir mobiliaisiais telefonais, kurie palieka pėdsaką ir skatina finansinę bei skaitmeninę įtrauktį taikant suderintas mokesčių lengvatas arba atleidimą nuo mokesčių asmenims ir įmonėms, kurie pradeda naudoti mažiau grynųjų pinigų.

3.4.9. Remiantis įprasta JAV praktika, taip pat būtų galima ekonominėmis paskatomis sustiprinti visuomenės bendradarbiavimą nustatant galimas sukčiavimo operacijas.

⁽³³⁾ Mokesčių iniciatyvos mokslinių tyrimų ir vystymosi skatinimui.

⁽³⁴⁾ 2014 m. liepos 8 d. euro grupės deklaracija *Structural reform agenda – Thematic discussions on growth and jobs – Reduction of the tax wedge*.

⁽³⁵⁾ http://europa.eu/legislation_summaries/taxation/l31050_lt.htm

⁽³⁶⁾ Europos Komisija (2014), *Mokesčių reformos ES valstybėse narėse*, p. 112.

3.5. Teritorijų apmokestinimas (regionų, valstybių ir ES)

3.5.1. Didelė mokesčių įvairovė skatina sukčiavimą, korupciją ir šešėlinę ekonomiką. EESRK ragina euro zonos valstybes nares priimti didesnius išipareigojimus keturiose pagrindinėse apmokestinimo srityse: tiesioginio fizinių ir juridinių asmenų apmokestinimo (įskaitant pajamų iš kapitalo ir nuosavybės apmokestinimą ir kitus su turtu susijusius mokesčius), netiesioginio apmokestinimo PVM ir specialių mokesčių.

3.5.2. Pažanga fiskalinio valdymo srityje yra neišvengiamai susijusi su laipsnišku valstybių narių suvereniteto praradimu. Tokiu būdu mokesčių surinkimas galėtų ir toliau priklausyti valstybių narių kompetencijai, o kontrolę, patikrinimus ir pajamų paskirstymą vykdytų Europos Sąjunga kartu su valstybėmis narėmis. Šiuo tikslu EESRK siūlo įsteigti ES mokesčių inspekciją, pirmiausia euro zonoje.

3.5.3. Taikant subsidiarumo principą, reikia atsižvelgti į vietos mokesčius, tačiau EESRK rekomenduoja pradėti supaprastinimo kampaniją mažinant, grupuojant ir standartizuojant daugelį esamų mokesčių.

3.6. Išorės matmuo ir sąsaja su kitomis politikos sritimis

3.6.1. Viršvalstybinė fiskalinė politika ⁽³⁷⁾ būtų veiksminga priemonė pasiekti Sutarčių tikslus, visų pirma sanglaudos ir tvarumo politikos srityje.

3.6.2. EESRK ragina bent jau euro zonoje sudaryti papildomą federalinį biudžetą, kuris suteiktų galimybę rinkti mokesčius ir laipsniškai perimti tas politikos sritis, kurias geriau įgyvendinti kartu: nedarbo draudimo, susieto su aktyvia darbo rinkos politika ⁽³⁸⁾, mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros, gynybos, bendro skolos palūkanų naštos kompensavimo mechanizmo ⁽³⁹⁾ ir kt.

3.6.3. Galiausiai EESRK tvirtai remia EBPO ir G20 iniciatyvas tarptautinio bendradarbiavimo mokesčių klausimais ir kovos su mokesčiniu sukčiavimu srityse ir ragina automatinį pasikeitimą fiskaliniais duomenimis paversti tarptautiniu standartu.

Briuselis, 2014 m. gruodžio 10 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Henri MALOSSE

⁽³⁷⁾ Stefan Collignon, *Taking European integration seriously*.

⁽³⁸⁾ Žr. EESRK nuomonės „Ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas. Būsimas ES teisėkūros laikotarpis“ ir „Europos ekonominės ir pinigų sąjungos socialinis matmuo“ (OL C 271, 2013 9 19, p. 1).

⁽³⁹⁾ EESRK nuomonė dėl *Ekonomikos augimo atkūrimo* (OL C 143, 2012 5 22, p. 10).

PRIEDAS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonės

Toliau pateikiamas diskusijų metu atmetas pakeitimas, už kurį buvo atiduota ne mažiau kaip 1/4 balsų:

1.4 punktas**Iš dalies pakeisti taip:**

„Norint pašalinti mokesčių politikos trūkumus ir spragas, reikia imtis platesnio užmojo veiksmų euro zonoje, kad būtų sumažinti ir standartizuoti įvairūs mokesčiai, išplėstos mokesčių bazės, geriau suderinti mokesčių tarifai ir sustiprinti bendradarbiavimo ir keitimosi informacija mechanizmai siekiant įveikti sukčiavimą ir mokesčių slėpimą. Siekiant šio tikslo reikia atsižvelgti į tai, kad bendra mokesčių našta euro zonoje neviršytų kaimyninių šalių mokesčių naštos.“

Paaiškinimas

Kadangi nuomonėje pateikiami pasiūlymai dėl naujų mokesčių nustatymo, svarbu užtikrinti, kad bendra mokesčių našta euro zonoje neviršytų kaimyninių šalių mokesčių naštos. Kitu atveju tai (didelė mokesčių našta) gali turėti neigiamo poveikio euro zonai ir paskatinti įmonių perkėlimą ir darbuotojų išvykimą.

Balsavimo rezultatai

Už	80
Prieš	129
Susilaikė	17